

METEOROLÓGIAI VILÁGNAP – 2017. MÁRCIUS 23.

WORLD METEOROLOGICAL DAY 23 MARCH 2017

Sáhó Ágnes

Országos Meteorológiai Szolgálat, 1024 Budapest, Kitaibel Pál u. 1. saho.a@met.hu

A Meteorológiai Világszervezet, melynek 1950-ben történt megalapítását 1960 óta ünneplik világszerte a *Meteorológiai Világnap* keretében, a Világnap idei témájául az „Ismerjük meg a felhőket” témát tűzte ki. Nem véletlen, hogy ebben az évben erre, a Föld energiamérlegének, éghajlatának és időjárásának szabályozásában létfontosságú szerepet játszó képződményre fókuszál a világ meteorológus közössége, hiszen a víz körforgásának, így az egész éghajlati rendszernek a motorjai a felhők. A meteorológusok számára a felhők ismerete alapvető fontosságú az időjárási helyzetek előrejelzéséhez, a jövőbeli éghajlatváltozás hatásainak modellezéséhez, valamint a rendelkezésre álló vízkészlet megbecsüléséhez is.

Az ünneplő közönséget *Radics Kornélia*, az OMSZ elnöke köszöntötte. Megemlékezett a történelem nagy tudósairól, akik – mint a több mint kétezer évvel ezelőtt élt *Arisztotelész*, aki talán elsőként tanulmányozta a felhőket, és értekezést írt a víz körforgásában betöltött szerepéről –, akár a felhőfizika történetének másik kiemelkedő alakja, *Luke Howard* angliai amatőr meteorológus a XIX. század elején – sokat tettek azért, hogy jobban megismerjük ezeket a formájuk és összetételük szerint is nagyon változatos „égi” képződményeket. Beszámolt arról, hogy a világnap alkalmából a Meteorológiai Világszervezet létrehozta egy, először a 19. században megjelent, Nemzetközi Felhőatlasznak az internetes változatát, az OMSZ honlapján megújultak az előrejelzések, valamint bejelentette, hogy az OMSZ kiadásában megjelent egy magyar *Felhőkönyv*, amely egyszerűen, érthetően ad válaszokat az ezekkel kapcsolatos kérdésekre, a Szolgálat munkatársai által készített sok-sok eredeti felvétellel.

A Szolgálat elnöke szólt arról is, hogy Magyarországon háromszáz évvel ezelőtt, 1717. július 1-jén Sopronban kezdődött meg az első műszeres rendszeres meteorológiai mérés. Jelenleg országszerte már több mint 270 automata állomás és mintegy 460 társadalmi csapadékmérő működik, amelyek évente több mint 63 millió adatot szolgáltatnak az időjárási helyzetről. Az OMSZ informatikai rendszerén naponta átáramló mérési adat mennyisége kb. 30 GB, aminek döntő hányada radaros és műholdas mérés. Ehhez társul még rengeteg hazai és külföldi modelleredmény, amelyek napi mennyisége eléri a 3–400 GB-ot.

V. Németh Zsolt, a Földművelésügyi Minisztérium (FM) környezetügyért, agrárfejlesztésért és hungarikumokért felelős államtitkára köszöntőjében úgy fogalmazott, hogy „az ezerarcú felhők évezredek óta fogva tartják a tudományos gondolkodást”, a felhőfizika eredményei pedig világosan megmutatják, milyen alapvető szerepet töltenek be a felhők a Föld önszabályozásában.

Az államtitkár megköszönte az OMSZ munkatársainak, hogy igyekeznek minél pontosabban előrejelezni az időjárást, és ezzel megkönnyítik az emberek életét.

A köszöntőbeszéd után *Szabó Dorottya* fuvolaszólóját – Claude Debussy *Syrinx* című darabját – hallgathatták meg a jelenlévők.

Ezt követően *Geresdi István*, a Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Karának felhőfizika professzora „Felhőfizikai folyamatok modellezése: A jégesőelhárítástól a klímaváltozásig” címmel tartotta meg szakmai előadását.

Kolláth Kornél az OMSZ előrejelző szakembere „Felhők a laikus és a szakember szemével” címmel mutatta be a magyar felhőatlasz összeállítását, mely a Világnapon került először a nagyközönség elé. A Szolgálat munkatársai közül verbuválódott szakmai csapat komoly tudományos leíró és rendszerező munkája és hatalmas fényképgyűjteménye tölti meg ezt a pompás kiadványt, amiről részletesebben a 44. oldalon kezdődő írásunkban számolunk be.

Az előadások elhangzása után került sor a földművelésügyi miniszteri kitüntetések átadására, melyet a miniszter távollétében V. Németh Zsolt államtitkár kezéből vehettek át a díjazottak.

Schenzl Guidó Díjat kapott:

Dr. habil Puskás János, a Nyugat-magyarországi Egyetem intézetigazgató, főiskolai tanára a meteorológia magas szintű oktatásában, népszerűsítésében, az alkalmazott klimatológia speciális területeinek kutatásában végzett magas színvonalú tevékenysége, iskolateremtő tudományos szervezési munkája elismeréséül.

Zemankovicsné dr. Hunkár Márta a Pannon Egyetem nyugalmazott matematika tanára, az Országos Meteorológiai Szolgálat egykori kutatójaként, tudományos titkáráként kifejtett magas színvonalú tevékenységéért, valamint a Pannon Egyetem docenseként a meteorológia oktatásában és népszerűsítésében kifejtett áldozatos munkájáért, életműve elismeréseként.

Pro Meteorológia Emléklakettet kapott:

Balogh Tibor, OMSZ Távérzékelési Osztály műszaki szakértője az időjárási radarok karbantartásában, fejlesztésében nyújtott szakszerű, magas színvonalú, innovatív munkájáért.

Hangyál Gyula, a HungaroControl Zrt légiforgalmi igazgatója a repülésmeteorológia iránti elkötelezettsége, az Országos Meteorológiai Szolgálattal történő együttműködésben tanúsított konstruktív hozzáállása és innovatív támogatása elismeréséül.

Kis-Kovács Gábor OMSZ Nemzeti Emissziós Leltárak Osztálya osztályvezetője a nemzeti üvegházgáz-leltár előállítási módszerének kifejlesztéséért, a nemzetközileg is elismert színvonalú jelentések elkészítéséért.

Dr. Szépszó Gabriella, OMSZ Éghajlati Osztály meteorológiai fejlesztője a klímamodellek fejlesztésében, az

éghajlat előrejelzésében végzett, nemzetközileg is elismert folyamatos és kimagasló tudományos kutató és iskolaalapító szervező munkájáért, a klímaváltozás hatásainak mérséklését és a változásokhoz való alkalmazkodást megalapozó hazai kutatásaiért.

Miniszteri Elismerő Oklevelet kapott:

Fövényi Attila OMSZ Repülésmeteorológiai Osztály időjárás előrejelző szakértője mind az operatív gyakorlatban, mind tudományos és fejlesztési területen kiemelkedő repülésmeteorológiai eredményeiért.

Dr. Kántor Noémi SZTE TTK, Éghajlattani és Tájföldrajzi Tanszék tudományos munkatársa a komplex városbiometeorológiai területen elért eredményeiért, publikációs tevékenységért, nívós kutatási tevékenységéért.

Dr. Pieczka Ildikó ELTE TTK Meteorológiai Tanszék tanársegédje a regionális éghajlati kutatásokban, valamint a meteorológus oktatásban végzett jelentős tevékenységéért.

Dr. Simon André OMSZ Tavi Viharjelző Osztály időjárás előrejelző szakértője, aktív és hatékony pályázati munkájáért, megbízható és precíz modellfejlesztési és viharjelzési tevékenységéért, valamint magas színvonalú szakmai publikációiért.

Ebben az évben az intézmény elnöke úgy döntött, hogy a tehetséges fiatal munkatársak közül annak, aki mind társai, mind vezetői szemében arra legérdemesebbnek bizonyul, „Innováció a meteorológiáért” díjat adományoz. Így lett részese ennek a díjnak idén *Németh Mózes* fejlesztő meteorológus, aki a távérzékelési eszközök telepítésének, fejlesztésének munkálatai során képességeivel, szorgalmával bizonyította rátermettségét. A díjat az OMSZ elnöke és szakmai elnökhelyettese adta át.

Az idei év másik újdonsága volt, hogy a csapadékmérő hálózat legkiválóbb társadalmi észlelői közül nem négy, hanem öt kitüntetett kapott elnöki dicséretet, oklevelet és díjat. Szeretnénk röviden bemutatni a több évtizede hűségesen észlelő munkatársakat, s néhány mondatban az észlelés körülményeit, az állomás előéletét is. Az összeállítást Tóth Róbert kollégánk készítette.

Erdős Péter nyugdíjas erdész, Esztergom csapadékmérő állomás észlelője 1977 augusztusa óta végzi megbízhatóan a méréseket. 2016-ban Életfa Emlékplakett Bronz Fokozatot kitüntetésben részesült. Esztergom az egyik leghosszabb mérési sorozattal rendelkező állomásunk. A Benedekrendi Főgimnáziumban indult a csapadékmérés 1852-ben. Azóta a városon belül többször vándorolt a mérőhely, a jelenlegi helyén 1970-től működik. Erdős úr 1977 augusztusától vette át az állomást Perlaki Kornél kollégájától. Amit vállalt, igyekezett az elmúlt 40 évben legjobb tudása szerint végezni. Azért vállalta az észlelést, mert erdészeti dolgozóként (műszaki vezető, erdészetvezető) a munka szervezése során jól tudta hasznosítani a mérési adatokat. Az állomást a telken belül háromszor kellett áthelyezni a növényzet növekedése miatt.

A *Horti család* Harkakötöny csapadékmérő állomáson 1968 januárja óta végzi megbízhatóan a méréseket. Az alig ezerfős község Bács-Kiskun megyében, Kiskunhalas és Kiskunmajsa között fekszik. A Harka méltóságnév és Kötöny kun vezér nevének összetételét tartalmazza a falu neve. A meteorológiai mérések 1956-ban kezdődtek a te-

lepülésen. Horti Károlyné Földvári Erzsébet 1968-ban vette át a méréseket Halmosi Gézától. Kezdetben külterületen folyt a csapadékmérés, kiegészítve szél, légnyomás, hőmérséklet, talajhőmérséklet mérésekkel. A munka 1977-től belterületen folytatódott, de itt már csak csapadékmérés történt. 1998-ban Horti Károlyné sajnálatos módon elhunyt, így férje, Horti Károly vette át az állomást, de ő a menyét, *Hortiné Gróf Erzsébetet* bízta meg az észlelés folytatásával, aki ezt azóta is végzi. *Láng Gabriella* Veresegyház csapadékmérő állomás észlelője 1999 óta. Nagypapja, Láng Géza kántortanító 1933–62 között, nagynénje, Láng Józsefné 1962–87 között, apja, Láng György mérnök tanár 1987–99 közt észlelt, vagyis a Láng család már 84 éve dolgozik a Szolgálatnak.

Veresegyház városa Pest megyében, a Gödöllői-dombság területén fekszik. Szolgálatunk 1902 óta működött itt mérőállomást. A Láng család 1933-ban kezdte a meteorológiai szolgálatot Láng Géza igazgató, kántortanító személyében, aki a jelenlegi észlelő, Láng Gabriella nagypapja. 1962-ben Láng Géza menyéje, Láng Józsefné vette át a méréseket, aki az otthoni bedolgozói munkája, valamint öt gyermek felnevelése mellett jól el tudta látni az észlelési feladatokat is, ami akkor még a napi maximum és minimum hőmérséklet feljegyzését is magában foglalta. 1994-től fia, Láng György villamosmérnök és tanár folytatta a meteorológiai állomás vezetését, amit 1999-ben testvérének, a kirakatrendező Láng Gabriellának adott át.

Németh Tibor Pétervására csapadékmérő állomás észlelője 1974 januárja óta végzi megbízhatóan a méréseket.

Pétervására Heves megye legkisebb városa, nagyjából Eger és Zabar között fekszik. A meteorológiai mérések 1935-ben kezdődtek a településen, akkor közel 3 évig folyt a csapadékmérés, ami némi szünet után 1954-ben indult újra. Azóta folyamatos a mérési sorozat.

Németh Tibor 1972-ben kezdte munkaviszonyát a helyi Szakmunkásképző Intézetnél, s 1974-től kapcsolódott be az időjárás rendszeres megfigyelésébe és jelentésébe. Akkor az iskola területén álló hőmérőházban maximum és minimum hőmérővel mértek, valamint szélmérővel és csapadékmérővel rendelkeztek. Az iskolától a csapadékmérőt 1982-ben helyezték át Németh úr családi házának kertjébe az Orgona út 13-ba. Azóta innen küldi a csapadék mennyiségén és alakján túl az egyéb jelenségek megfigyeléseit, mint szél, köd, harmat, stb.

Pap Zoltán erdész, a Bakonybél Somhegypuszta csapadékmérő állomás észlelője. 1987 szeptembere óta végzi a méréseket precízen és lelkiismeretesen, naplója mintául szolgálhat minden észlelőnek. Telefonos lekérdezésben részt vesz, így naprakészen az adatbázisba kerülnek mérései.

Bakonybél Veszprém megyei község, Zirc közelében. A csapadékmérést Szabó András apátsági tiszt kezdte 1874-ben, s a településen ma is működik társadalmi csapadékmérő állomásunk. 1950-től a Bakonybéli Erdészeti közeli Somhegyi kerületében is üzemel hasonló mérőhely. Pap Zoltán a technikus oklevél megszerzése óta dolgozik itt, jelenleg kerületvezető erdészként. Eisenreich József erdésztől vette át a kerületvezetői tisztséggel az észlelési kötelezettséget is 1987-ben. Napi

munkáját alapvetően meghatározza az időjárás alakulása. A csapadékmérő időközben átkerült családi házuk kertjébe, ami szomszédos a korábbi mérőhellyel.

Négy évvel ezelőtt indult az OMSZ amatőr észlelőhálózatának felhívása, ami szerint a legprecízebb megfigyelők, s a legnagyobb számú hasznos adatot beküldők közül minden évben a legkiválóbb MET-ÉSZ díjat kap. Ebben az évben *Németh Péter* kapta, aki a Szabocsszatmár-Bereg megye nyugati kapujából rendszeres jelentéseket küld az időjárásról. A vizuális megfigyelések mellett észlelőnk jól felszerelt műszerkerttel rendelkezik. A műszerek, a kiváló észlelések mind az elhivatottságot mutatják. A meteorológiai megfigyelések mellett városának elismert fotósa. A MET-ÉSZ-nek indulása óta tagja, legyen akár éjjel, vagy nappal: ha frontok vonulnak, biztosan számíthatunk munkájára. A MET-ÉSZ észleléseket nem csak hobbiként üzi, hanem társadalmi csapadékmérőként a Nemzeti Éghajlati Adatbázist is gazdagítják mérései. Az elmúlt négy évben több, mint 11000-szer küldött MET-ÉSZ észlelést, melyeket rendszeresen fotókkal is kiegészít.

A *Dévényi Dezső* szellemi hagyatékának megőrzését szolgáló *Dévényi Dezső Numerikus Prognosztikai Emlékérmet* az erre kijelölt testület két évente ítéli oda egy olyan fiatal kutatónak, aki maradandó teljesítményt nyújtott azon meteorológiai szakterületek valamelyikén, amelyen *Dévényi Dezső* is tevékenykedett. Ebben az évben az összes korábnál több pályamű és jelölt érkezett a díjra, melyet *Dévényi Patrícia*, a névadó lánya adott át – *dr. Szépszó Gabriella* klímadinamikai szakértőnek. *Dévényi Patrícia* elmondta, milyen öröndetes, hogy édesapja nyomdokain haladva a fiatal meteorológusokat tovább motiválja ez a szakmai terület, mely hihetetlenül színes a belső specifikációk tekintetében – mint azt a beérkezett színvonalas pályaművek is igazolják. A Díj megalapítójaként és örökösöként tájékoztatott arról a döntésről, hogy ezen felbátorodva ideitől évente pályáztatják a díjazottakat, s kérte a pályaműveket beküldő fiatalokat, feltétlenül őrizzék meg, s ismételten nyújtsák be idén beadott munkáikat.

Az OMSZ harmadik alkalommal hirdette meg a Meteorológiai Világnaphoz kapcsolódó rajzversenyét. Az idei évben a felhők megismerése szolgáltatta a témát. Összesen több mint 1000 alkotás érkezett be óvodás gyerektől a felnőtt korosztályig bezárólag. A zsűri hat korosztályban hirdetett helyezetteket, valamint a nagyszámú pályázatra való tekintettel 10 különdíjat is kiosztott.

Óvodások kategóriájában:

1. helyezett: *Vilcsák Márk* (6 éves) – Meserét Lajosmizsei Napközi Otthonos Óvoda és Bölcsőde, Ózike csoport
2. helyezett: *Széphalmi Liza* (5 éves) – Veszprém, Hársfa Tagóvoda, Körte csoport
3. helyezett: *Pálffy Lara* (6 éves) – Szentantalfa, Nivegyvölgyi Óvoda

Kisiskolások 1–2. osztály kategóriában:

1. helyezett: *Hári Hanna* (2. osztály) – Zalaegerszeg, Öveges Általános Iskola
2. helyezett: *Lukács Léna* (2. osztály) – Miskolc, Kaffka Margit Általános és Alapfokú Művészeti Tagiskola
3. helyezett: *Szakács Kitti* (1. osztály) – Ecsédi Richter Gedeon Általános Iskola

3–4. osztályos kategória:

1. helyezett: *Gácsér Vivien* (4. osztály) – Simontornya
2. helyezett: *Pócze Míra* (4. osztály) – Nagykanizsa, Piarista Iskola
3. helyezett: *Németh Nelli* (3. osztály) – Győr, Radó Tibor Általános Iskola és EGYMI

Felső tagozatos kategória:

1. helyezett: *Seres Antónia Barbara* (5. osztály) – Nyírbátori Magyar-Angol Kéttannyelvű Általános Iskola
2. helyezett: *Papp Nikolett Enikő* (7. osztály) – Göd, Huzella Tivadar Kéttannyelvű Általános Iskola
3. helyezett: *Sándor Emese* (5. osztály) – Budapest, Kosuth Lajos Általános Iskola

14 évnél idősebb kategóriában:

1. helyezett: *Baranyai Anna Sára* (15 éves) – Bartók Béla Alapfokú Művészeti Iskola
2. helyezett: *Kocsispéter Kata* (18 éves)
3. helyezett: *Juhász Leonóra Inez* (17 éves) – Korányi Frigyes Gimnázium

Sajátos nevelési igényű gyerekek közül:

1. helyezett: *Kővári Csaba* (4. osztály) – Kiskőrösi EGYMI
2. helyezett: *Rostás Elvira* (5. osztály) – Kiskőrösi EGYMI
3. helyezett: *Szombathelyi Gergő* (4. osztály) – Heuréka Általános Iskola

A rajzpályázat díjazottai – a kisebbek szülői kísérettel – szinte teljes létszámban megjelentek a díjátadásra.

A felhők nem csak a rajzolókat, hanem – bizonyára még fokozottabban – a fotósokat is megihletik.

A *fotópályázatra* számtalan érdekesebbnél érdekesebb pályázat érkezett. 503 fotós 1500 pályaműve közül kellett a zsűrinek a legjobbkat kiválasztania:

- Az 1. helyezett *Tóth Tamás* – Budapest, *Ködös Szabadság híd* c. képével,
 2. helyezett: *Sztankó Dávid* – Verőce, *Felhőben a Magas-Börzsöny* c. képével
 3. helyezett: *Dani Lászlóné* – Szigetszentmiklós, *Felhők a Balaton felett* c. képével lett.

A különdíjat *Schmall Rafael* – Kaposfő, *Pollenkoszorú* c. fotójával, a közönségdíjat *Sziráki Patrik* – Martfű elnevezésű fotójával kapta.

A díjak átadása után az *Allegra Vonósnégyes* Bach, Offenbach, Strauss klasszikus darabjaival szórakoztatták a közönséget. A díjazottak tiszteletére a hagyományokhoz híven állófogadás várta a meghívottakat, ahol a szakma képviselői néhány kellemes órát tölthettek együtt ezen a jeles napon.